Liberecký kraj

Dohoda o Turówu po třech letech: Hladina podzemních vod stoupá a Česko má k dispozici všechna data

03. 02. 2025 13:16

Už tři roky funguje dohoda o spolupráci k řešení vlivů těžební činnosti v povrchovém hnědouhelném dole Turów. Česká a polská vláda ji podepsaly 3. února 2022. Díky dohodě polská strana dostavěla a testuje plnou funkčnost stěny, která by měla zabránit dalšímu odtoku podzemních vod z českého území. Vznikl také zemní val, který přispívá k ochraně obyvatel nejbližších obcí před hlukem, znečištěním ovzduší a světlem a má zlepšit krajinný ráz. Připravují se náhradní zdroje pitné vody nebo opatření na zlepšení kvality ovzduší. Začal fungovat Fond malých projektů, který pomáhá životnímu prostředí v regionu. Daří se tak plnit hlavní cíl podepsané dohody, tedy dlouhodobě chránit zájmy obyvatel Libereckého kraje. Česká strana stále považuje uzavření dohody za nejlepší možné řešení sporu ohledně dolu Turów.

„Hladina podzemních vod podle pravidelných měření u podzemní stěny stoupá, to je po třech letech od podpisu smlouvy ta hlavní zpráva. Díky smlouvě si můžeme měření ověřovat, proběhlo už dvanáct kontrolních misí České geologické služby, máme všechna data a díky tomu víme, že podzemní bariéra funguje a postupně se hladina podzemních vod zvyšuje. Nově nám polská strana poskytla i aktualizovaný hydrogeologický model celého území, na který jsme dlouho čekali. Hydrogeologové z pracovní skupiny, kterou jsem ustanovil, mají teď tři měsíce na to, aby model prozkoumali. Pak zveřejní svůj výstup, který zašleme polské straně. Právě na základě nového modelu a pokračujícího monitoringu posoudíme, zda současný rozsah podzemní stěny je dostačující, nebo zda bude potřeba zvýšit její účinnost,“ shrnuje **ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL)** s tím, že informace, které od Polska dostáváme, pokládá polská strana za obchodní tajemství a Ministerstvo životního prostředí tak nemá možnost dát české veřejnosti všechny informace. *„Opakovaně na polskou stranu vyvíjíme tlak, aby tyto informace neoznačovali za obchodní tajemství. Žaloba, která byla proti MŽP podána, tak definitivně rozřeší, jestli má větší váhu české právo, nebo mezinárodní smlouva,“* dodává ministr.

Voda stoupá u všech čtyřech vrtů

Monitoring podzemní vody je založený na měření hladiny podzemní vody ve vrtech, které se v česko-polské síti monitorovacích vrtů měří dvakrát ročně. Polská strana dále předává čtyřikrát ročně údaje o hladinách podzemní vody ve všech vrtech vyjmenovaných v dohodě. Vrty na české straně jsou navíc osazeny čidly na kontinuální sledování, takže Česko má i aktuální přehled o vývoji hladin podzemní vody. Česká geologická služba provádí čtyřikrát ročně hodnoticí mise, při kterých měří průtoky odtékající směsi podzemní a povrchové vody.

„Mezi dubnem 2022 a prosincem 2024 vzrostla hladina podzemní vody u všech čtyřech vrtů, které jsou uvedeny v dohodě k posuzování funkčnosti podzemní těsnící stěny, o zhruba o 1,5-6 metrů. Na českém území v hlubších vrstvách hladiny podzemní vody nadále klesají, nicméně hladina podzemní vody ve svrchních vrstvách, ze kterých je odebírána voda v jímacím území Uhelná, roste,“ říká **ředitel České geologické služby Zdeněk Venera.**

Méně hluku a čistší ovzduší

Díky uzavřené dohodě Česká republika nejen pravidelně kontroluje činnost v dole Turów, ale vznikla i řada ochranných opatření, která zmírňují negativní dopady těžby na české území a obyvatelstvo. Vedle podzemní bariéry zabraňující odtoku vody z českého území, jde o zlepšení energetické účinnosti dolu Turów, která omezuje světelné znečištění z dolu. V červnu 2023 začala stavba kilometr dlouhého zemního valu, který má minimalizovat hlukovou zátěž, světelné znečištění a prašnost. Součástí zemního valu je také výsadba několika tisíc stromů.

Probíhají i další pravidelná měření, která mají za cíl ochranu životního prostředí, zdraví i majetku obyvatel České republiky. To se týká hlukové zátěže z dolu, kvality ovzduší nebo pohybů terénu. Výsledky v posledních třech letech ukazují, že limity nejsou zpravidla překračovány, ale vliv dolu není zanedbatelný.

Z hlediska hluku je na české straně dlouhodobě dodržován základní hygienický limit pro celonoční hlukovou zátěž (40 dB), nicméně v poslední době dochází častěji k překračování krátkodobého působení hluku v rámci tzv. nejhlučnější jedné hodiny. Podle dohody musí polská strana Ministerstvo životního prostředí informovat o předpokládané příčině každého zjištěného překročení hluku a musí přijmout vhodná opatření v areálu dolu Turów k zamezení nadměrné hlukové zátěže.

Nové zdroje vody a Fond malých projektů

„Tři roky trvání dohody o Turówu hodnotím vesměs pozitivně, a to především proto, že díky ní máme vůbec poprvé v historii možnost kontrolovat, jak těžba v dole konkrétně ovlivňuje parametry životního prostředí na českém území. Rád bych zdůraznil, že před dohodou Česká republika nikdy nevybudovala na hranicích s Turówem žádná měřící místa, což nyní máme. Můžeme měřit prašnost, hluk i porušení dalších limitů. Jsem rád, že máme k dispozici pravidelné čtvrtletní reporty. Pokud dojde k jednotlivým porušením limitů, investor PGE musí učinit nápravná opatření a informovat o nich české Ministerstvo životního prostředí,“ dodává **hejtman Libereckého kraje Martin Půta (Starostové pro Liberecký kraj).** *„Jediná sporná záležitost je informace o stavu vrtů na polském území, které patří společnosti PGE. Ta je pro mě z nepochopitelných důvodů označuje za obchodní tajemství. S novým maršálkem Dolnoslezského vojvodství Pawlem Gancarzem jsem mluvil o tom, že*

to nepřispívá k transparentnosti a věrohodnosti celé dohody. Nicméně je to rozhodnutí na polské straně, které mohu jako hejtman ovlivnit jen obtížně.“

Z kompenzací, které dohoda přinesla Libereckému kraji, běží investice na projekční přípravu a budování vodovodních přivaděčů, vodovodů a přípojek. *„Jedná se například o rekonstrukci úpravny vody v Machníně, dále vybudování přivaděče vody z Machnína do Uhelné, zvýšení kapacity chrastavského vodojemu Svatý Ján a stavbu vodovodů mezi Hrádkem nad Nisou a Václavicemi a z Chrastavy do Horního Vítkova,“* doplňuje Půta.

V roce 2022 vznikl Fond malých projektů, jehož prostřednictvím budou financovány místní a regionální projekty v oblasti životního prostředí. *„Typicky jde o opatření na zadržování vody v krajině, jako je budování mokřadů a tůní nebo výsadba dřevin. Každá ze smluvních stran bude po dobu platnosti dohody každoročně do Fondu přispívat částkou 250 000 EUR. Za Českou republiku je tento roční příspěvek financován v poměru 50 % Liberecký kraj a 50 % MŽP,“* komentuje ministr životního prostředí Petr Hladík.

Součástí dohody byl také finanční příspěvek polské strany ve výši 45 milionů eur. Liberecký kraj obdržel částku ve výši 35 milionů eur na zajištění náhradních zdrojů pitné vody a 10 milionů eur obdrželo MŽP na zajištění monitoringu dopadů těžby v dole Turów.

Text tiskové zprávy a kontakt:

Veronika Krejčí & Tiskové oddělení MŽP
tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058
e-mail: tiskove@mzp.gov.cz